

Η σημασία του ελέγχου λοιμώξεων στο νοσοκομειακό περιβάλλον

Ειρήνη Λιάγκα, Μαία Μαιευτηρίου "ΛΗΤΩ".

Γενικά

Η ποιότητα του προγράμματος ελέγχου των λοιμώξεων ενός νοσοκομείου αντικατοπτρίζει την ποιότητα όλης της παρεχόμενης φροντίδας. Ένα καλό πρόγραμμα ελέγχου των λοιμώξεων μειώνει τον αριθμό των νοσοκομειακών λοιμώξεων, τη διάρκεια και το κόστος νοσηλείας.

Τα προγράμματα αυτά μειώνουν τη νοσηρότητα και τη θνησιμότητα. Σημαντική ήταν η προσφορά σε περιοχές υψηλού κινδύνου, όπως οι Μονάδες Εντατικής Νοσηλείας, όπου μειώθηκαν τα ποσοστά των λοιμώξεων με την εφαρμογή σωστής πρακτικής ελέγχου. Οι εν λόγω ασθενείς είναι συνήθως βαρύτερα πάσχοντες, απαιτούν περισσότερους επεμβατικούς χειρισμούς, ιατρικές παρεμβάσεις και επιθετική αντιμετώπιση και συνεπώς έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να παρουσιάσουν λοιμώξεις.

Νοσοκομειακή λοίμωξη ονομάζεται η λοίμωξη η οποία εκδηλώνεται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του ασθενούς στο νοσοκομείο και δεν προϋπήρχε στο στάδιο επώασης κατά την εισαγωγή του. Επίσης, νοσοκομειακή λοίμωξη θεωρείται η λοίμωξη που εκδηλώνεται μετά την έξοδο του ασθενούς από το νοσοκομείο, η μόλυνση όμως έχει γίνει κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του.

Νοσοκομειακή επιδημιολογία είναι η μελέτη της εμφάνισης της κατανομής και καθορισμού μιας νόσου στο νοσοκομειακό πληθυσμό.

Ποιοί, όμως, είναι οι παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο ανάπτυξης νοσοκομειακών λοιμώξεων;

1. Η ηλικία.
2. Η βαρύτητα της υποκείμενης νόσου.
3. Η παράταση του χρόνου νοσηλείας.
4. Η αλόγιστη χρήση αντιβιοτικών.
5. Οι παραλείψεις κανόνων υγιεινής.

Οι νοσοκομειακές λοιμώξεις κατά σειρά συχνότητας είναι:

- α) ουρολοιμώξεις,
- β) μετεγχειρητικές λοιμώξεις των τραυμάτων,
- γ) πνευμονία,
- δ) πρωτοπαθής βακτηριαιμία.

ΥΠΟΔΟΧΑ

Ως υπόδοχα των λοιμογόνων παραγόντων θεωρούνται οι άνθρωποι, τα άλλα σπονδυλωτά, τα αρθρόποδα (ιδίως έντομα), τα φυτά ή τα στοιχεία του άψυχου περιβάλλοντος (π.χ. νερό, έδαφος κλπ.), στα οποία οι λοιμογόνοι παράγοντες ζουν και δυνητικά πολλαπλασιάζονται με τέτοιο τρόπο, που να επιτρέπει την επιβίωσή τους ως είδους και την παραπέρα μετάδοσή τους.

Υπόδοχα των λοιμογόνων παραγόντων θεωρούνται οι αποικισμένοι ή προσβεβλημένοι ασθενείς, άτομα του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού και στοιχεία του άψυχου περιβάλλοντος του νοσοκομείου.

ΜΕΤΑΔΟΣΗ

Μετάδοση ενός λοιμογόνου παράγοντα είναι η μεταφορά του παράγοντα από μια πηγή μόλυνσης σε ένα επιδεκτικό άτομο. Η μετάδοση της λοίμωξης μέσα στο νοσοκομείο απαιτεί τη συνύπαρξη τριών παραγόντων:

- α) μιας **πηγής** των λοιμογόνων μικροοργανισμών,
- β) ενός ευαίσθητου **ξενιστή**,
- γ) μιας **οδού μετάδοσης** του μικροοργανισμού.

Η πρόληψη των νοσοκομειακών λοιμώξεων επιτυγχάνεται κυρίως με τη διακοπή των οδών μετάδοσης.

Διαρκής καταγραφή, έλεγχος και επιδημιολογική εποπτεία των λοιμώξεων

- Σύσταση και τήρηση αποτελεσματικών προληπτικών μέτρων, τα οποία θα κατευθύνονται στη διακοπή των οδών μετάδοσης και στην εξάλειψη εξωγενών παραγόντων πρόκλησης νοσοκομειακής λοίμωξης.
- Αλλαγή των υγειονομικών συνηθειών και της συμπεριφοράς του νοσηλευτικού και ιατρικού προσωπικού του νοσοκομείου.
- Συνεχιζόμενη εκπαίδευση όλων των εργαζομένων στο νοσοκομείο στα θέματα που σχετίζονται με τους τρόπους μετάδοσης των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων.

Πιθανά υπόδοχα στο άψυχο περιβάλλον του νοσοκομείου	Σχετιζόμενος μικροοργανισμός
Γυάλινα θερμόμετρα	Salmonella
Λευκοπλάστης	Pseudomonas, Bacillus, Clostridium Zygomycetes
Στηθοσκόπια	Staphylococcus
Μιασμένα διαλύματα αντισηπτικών	Pseudomonas
Νεροχύτες	Pseudomonas
Συσκευή εξαερισμού	Pseudomonas
Φίλτρα αέρα	Aspergillus
Ηλεκτρόδια ηλεκτροκαρδιογράφου	Staphylococcus aureus, Gram αρνητικά βακτηρίδια

Μόνο όταν ο άνθρωπος κατανοήσει την ευθύνη του στην αλυσίδα πρόκλησης της νοσοκομειακής λοίμωξης, η συμμόρφωση του προσωπικού και η καθημερινή τήρηση των προληπτικών μέτρων μπορεί να οδηγήσουν στην εξάλειψη των νοσοκομειακών λοιμώξεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Wenzel, Brewer, Butzler:** Οδηγός ελέγχου λοιμώξεων στο νοσοκομείο, 2002.
2. **International Federation of Injection Control:** Εκπαιδευτικό πρόγραμμα ελέγχου λοιμώξεων, 1997.
3. **Κώσταλου:** Νεογνολογία.